EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 17.12.2019.
COM(2019) 627 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

2019. gada stratēģiskais ziņojums par Eiropas strukturālo un investīciju fondu īstenošanu

IEVADS **2**
1. SAREŽĢĪTIE UN STRAUJI MAINĪGIE APSTĀKĻI **3**
2. INVESTĒŠANA GUDRĀ, ILGTSPĒJĪGĀ UN IEKĻAUJOŠĀ IZAUGSMĒ **3**
2.1. Vispārējais progress 3
2.2. Pētniecība, tehnoloģiskā attīstība un inovācija, IKT un MVU konkurētspēja 5
2.3. Mazoglekļa ekonomika, klimata pārmaiņas, vide, transports un enerģētika 5
2.4. Nodarbinātība, sociālā iekļaušana, veselības aprūpe un izglītība 6
3. GALVENO 2014.–2020. GADA REFORMU IETEKME **7**
3.1. ESI fondu ieguldījums Eiropas pusgadā 7
3.2. Finansējuma priekšnosacījumi: *ex ante* nosacījumi 8
3.3. Saistību atcelšanas noteikums "N+3" 8
3.4. Veikuma satvars 8
3.5. Integrētas teritoriālās attīstības atbalsts 9
3.5.1. Integrētas investīcijas pilsētās *9*
3.5.2. Teritoriālo instrumentu īstenošana *9*
3.5.3. Teritoriālā sadarbība *10*
4. LABĀKA PROGRAMMU PĀRVALDĪBA **11**
4.1. Iestāžu un atbalsta saņēmēju spējas 11
4.2. Procedūru vienkāršošana atbalsta saņēmējiem 11
4.3. Partneru nozīme programmu īstenošanā 12
4.4. Horizontālo principu un politikas mērķu īstenošana 12
4.5. Labāka papildināmība lielākai ietekmei 12
4.6. ESI fondu izvērtējuma kopsavilkums 13
4.7. Informēšana par ESI fondiem 13
SECINĀJUMS **15**

IEVADS

Eiropas strukturālo un investīciju fondu[1] (“ESI fondi”) galvenais mērķis ir veicināt ilgstošu sociālekonomisku konverģenci, izturētspēju un teritoriālu kohēziju. Šie fondi, kas tiek īstenoti Komisijas un dalībvalstu dalītā pārvaldībā, nodrošina investīciju kritisko masu[2] Eiropas Savienības prioritārajās jomās. Atbalstot darbvietu radīšanu, izaugsmi un investīcijas, kā arī stiprinot vienoto tirgu, enerģētikas savienību un ekonomikas pārvaldību, šīs investīcijas atbilst reālās ekonomikas vajadzībām.

Šā otrā stratēģiskā ziņojuma[3] pamatā ir dalībvalstu īstenošanas un progresa ziņojumi par 2014.–2020. gada ESI fondu programmu īstenošanu līdz 2018. gada beigām[4]. Līdz tam laikam bija sadalīti 72 % pieejamo ESI fondu resursu[5]. Finansējumu jau saņēmušajiem projektiem ir arvien lielāka ietekme uz galvenajām politikas jomām, piemēram:

- tiek sniegts atbalsts vairāk nekā 1,6 miljoniem uzņēmēju, tai skaitā lauksaimniekiem;
- atbalstītie uzņēmumi radījuši 300 000 jaunu darbvietu;
- 26 miljoni cilvēku saņēmuši palīdzību apmācībām, izglītībai un darba meklēšanai;
- 8,3 miljoniem mājsaimniecību būs piekļuve uzlabotiem platjoslas pakalpojumiem;
- tiek būvēti vai atjaunoti vairāk nekā 3900 km dzelzceļa līniju;
- 60 miljoni cilvēku gūst labumu no pašreizējiem veselības jomas projektiem.

Šajā ziņojumā un ESI fondu atvērto datu platformā sniegts pilnīgs pārskats par progresu visās tematiskajās jomās[6].

Pašreizējā politikas vērstība un tās pielāgojamais satvars dod iespēju ar ESI fondu starpniecību sniegt būtisku ieguldījumu jaunu un nesen radušos problēmu risināšanā. Lielākajā daļā finansējuma jomu jau tiek sniegts atbalsts ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanai un ar klimata pārmaiņām saistītajām pielāgošanās un riska mazināšanas darbībām, un, ja nepieciešams, šo vērstību var veicināt ar ESI fondu programmām.

---

1 Eiropas strukturālie un investīciju fondi ietver Kohēzijas fondu, Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), Eiropas Sociālo fondu (ESF), Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu (EJZF).

2 2018. gadā ESI fondu budžets bija aptuveni 460 miljardi EUR un, ieskaitot valsts līdzfinansējumu, — vairāk nekā 643 miljardi EUR.

3 Kā noteikts Kopīgo noteikumu regulas (Regula (ES) Nr. 1303/2013) 53. pantā.

4 Ja vien nav norādīts citādi, visas vērtības attiecas uz 2018. gada beigām atbilstoši 2019. gada 5. novembrī pieejamajiem datiem.

5 Turpmāk minētie projekti ir projekti, kuri ir atlasīti un kurus īsteno šajā plānošanas periodā.

6 Atvērto datu platformā iekļauti jaunākie pieejamie dati, kuru gala versija norādīta ESI fondu programmu ietvaros (https://cohesiondata.ec.europa.eu).

1. SAREŽĢĪTIE UN STRAUJI MAINĪGIE APSTĀKĻI

2019. gada progresa ziņojumos dalībvalstis atzīst ESI fondu izšķirīgo lomu vides, ekonomikas un sociālās jomas pārmaiņu radīto jautājumu risināšanā un palīdzību tādu reformu ieviešanā, kuras nepieciešamas, lai nodrošinātu ilgtspējīgu nākotni. Pēc finanšu krīzes ESI fondiem bija būtiska loma atbalstā investīcijām un palīdzībā ekonomiskās konverģences atsākšanai[7].

Tomēr vairākas dalībvalstis norāda uz ilgstošo teritoriālo un reģionālo nevienlīdzību un sociālo atstumtību, kā arī uz pieaugošajām problēmām, kas saistītas ar demogrāfiskajām pārmaiņām. Joprojām pastāv ārējas un iekšējas reģionu atšķirības un atšķirības starp pilsētām un lauku apgabaliem. Vairākos reģionos pēc to konkurētspējas zaudēšanas pastāv "vidēji lielu ienākumu slazds"[8], un dažos reģionos joprojām ir augsts bezdarba līmenis, jo īpaši jauniešu bezdarba līmenis. Citus reģionus spēcīgāk ietekmē divējādā pāreja, kas izriet no rīcības klimata politikas jomā un digitalizācijas, vai bēgļu un migrācijas krīzes ilgstošās sekas. Šo ģeogrāfisku atšķirību dēļ ir veidojusies nelabvēlīga attieksme pret ES[9].

ESI fondi, kas tiek novirzīti ar dalītās pārvaldības palīdzību, vietējiem un reģionālajiem dalībniekiem sniedz iespēju cīnīties ar šīm tendencēm, atbalstot teritoriālo kohēziju, izaugsmi veicinošas investīcijas, darbvietu radīšanu, uzņēmējdarbības konkurētspēju, pētniecību un inovāciju un jaunuzņēmumu ekosistēmas, vides jomas darbības, pielāgošanos klimata pārmaiņām un izturētspēju, katastrofu riska mazināšanu, sociālo iekļaušanu un veselības un izglītības jomas projektus, ar mērķi uzlabot dzīves apstākļus un tuvināt ES iedzīvotājiem.

2. INVESTĒŠANA GUDRĀ, ILGTSPĒJĪGĀ UN IEKĻAUJOŠĀ IZAUGSMĒ

2.1. Vispārējais progress

Ņemot vērā Regulā (ES) Nr. 1303/2013 iekļautos jaunos elementus, jo īpaši investīciju virzīšanu galvenajiem attīstības mērķiem un lielākas uzmanības vēršanu uz darbības rezultātiem, ESI fondu programmas ir vērstas uz ES gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes mērķu efektīvu un lietderīgu sasniegšanu. Šo tendenci vēl vairāk stiprinājusi Komisijas praktiskā un elastīgā pieeja, kas jo īpaši izpaužas kā programmu pārveide, riskam pakļautu programmu uzraudzība vai vairākas izmēģinājuma darbības[10], kas nodrošinājušas īpaši pielāgotu palīdzību un devušas turpmākajai īstenošanai noderīgas atziņas.

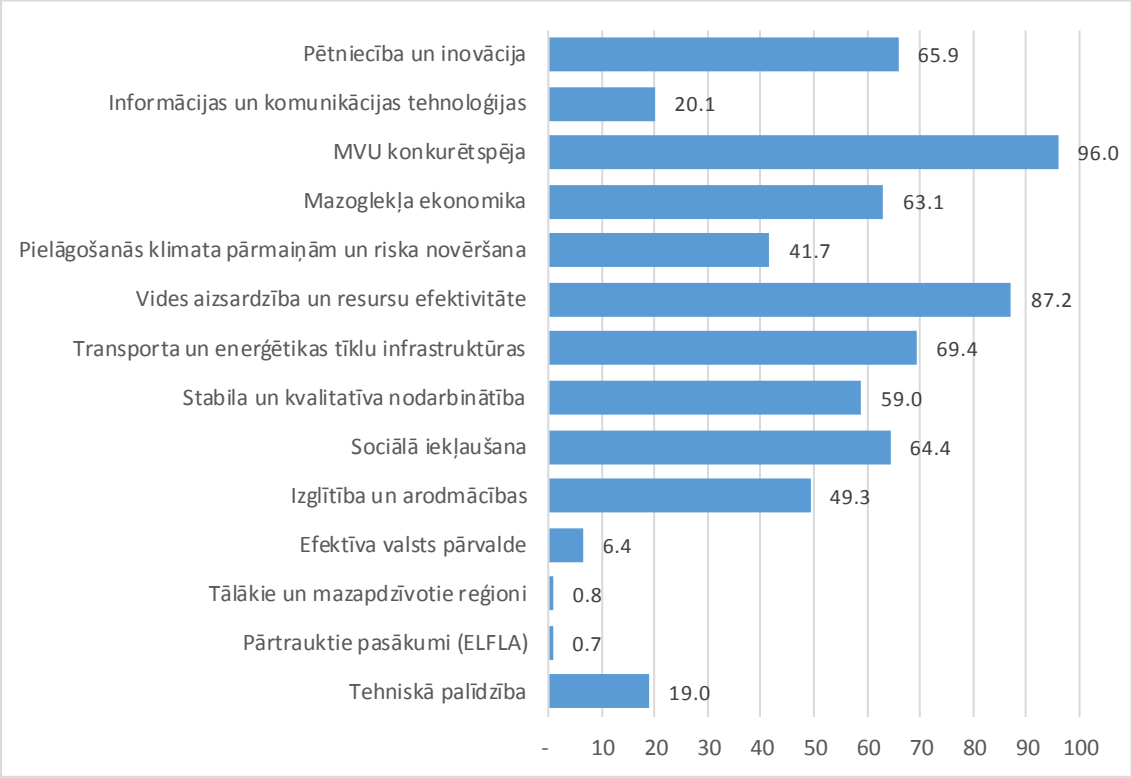
7 Septītais ziņojums par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, 2017. gada septembris. https://ec.europa.eu/regional_policy/lv/information/publications/reports/2017/7th-report-on-economic-social-and-territorial-cohesion

8 Septītajā ziņojumā par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju (2017. gads) Eiropas Komisija konstatēja konkrētu problēmu, ar ko saskaras vairāki reģioni, kur IKP uz vienu iedzīvotāju ir līdzīgs ES vidējam IKP uz vienu iedzīvotāju. Augstas izmaksas apvienojumā ar sarūkošu rūpniecības nozari, vājām inovācijas spējām un vāju eksportspēju ir iemesls tam, ka to konkurētspēja un noturība pret globalizāciju ir mazāka nekā reģioniem ar zemāku vai augstāku IKP uz vienu iedzīvotāju.

9 "*The geography of EU discontent*", *Lewis Dijkstra, Hugo Poelman* un *Andrés Rodríguez-Pose* — Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta 2018. gada decembra darba dokuments.

10 Jo īpaši attiecībā uz iedzīšanas procesā esošiem reģioniem, reģioniem, kuros noris rūpniecības pārkārtošanās, ogļu ieguves reģioniem, starpreģionu investīcijām inovācijās un Viedo ciematu iniciatīvu.

ESI fondu kopējās plānotās investīcijas (ES un valsts) sadalījumā pa tematiskajiem mērķiem (miljardos EUR)[11]

Avots: ESI fondu atvērtie dati — https://cohesiondata.ec.europa.eu/d/e4v6-qrrq

Aplūkojot rādītājus, jāsecina, ka, apkopojot visus ESI fondus, projektu atlases (paredzētā finansējuma) rādītāji kopš 2017. gadā sagatavotā pirmā stratēģiskā ziņojuma ir vairāk nekā divkāršojušies, sasniedzot 464 miljardus EUR (72 % kopējo plānoto investīciju). Progress ir pamanāms tādās nozarēs kā pētniecība un inovācija, jo īpaši pārdomātas specializācijas stratēģiju katalītiskās ietekmes dēļ, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) un transporta infrastruktūra. Projektu atlase, kaut arī ne tik lielā mērā, tomēr ir paātrinājusies arī tādās jomās kā mazoglekļa ekonomika un ilgtspējīga un kvalitatīva nodarbinātība.

Attiecībā uz faktiskajiem izdevumiem[12] jānorāda, ka no visiem ESI fondiem kopā līdz 2018. gada decembra beigām dalībvalstīm ir izmaksāti 27 % pieejamā budžeta (līdz 2019. gada oktobra beigām — 36 %). Šāds deklarēto izdevumu apjoms ir mazāks par atbilstošo apjomu iepriekšējos periodos un vedina domāt, ka joprojām pastāv nepieciešamība pievērst vairāk uzmanības izdevumiem dalībvalstu līmenī[13].

[11] Sīkāku informāciju sk. 1.1. un 1.2. pielikumā. Šajā diagrammā norādītajos skaitļos nav ietverta līdzekļu daļa, kas tematiskajiem mērķiem piešķirta atbilstīgi prioritātēm ar vairākiem tematiskajiem mērķiem, savukārt pielikumos norādītajos skaitļos tā ir ietverta.

[12] No dalībvalstīm saņemtie maksājuma pieprasījumi.

[13] Projektu atlase un izdevumi sadalījumā pa tematiskajiem mērķiem un dalībvalstīm ir norādīti 1. un 2. pielikuma tabulās.

Attiecībā uz finanšu instrumentu īstenošanu jāsecina, ka 2018. gada beigās programmu līdzekļi izraudzītās finanšu instrumentu darbībās sasniedza 21,9 miljardus EUR, kas veido aptuveni 77 % līdzekļu, kuri minēto programmu ietvaros plānoti šāda veida atbalstam. Tas apstiprina, ka lielākā daļa finanšu instrumentu dod rezultātus.

2.2. Pētniecība, tehnoloģiskā attīstība un inovācija, IKT un MVU konkurētspēja

Šajā plānošanas periodā investīcijas pētniecībā un inovācijā ir atzītas par izaugsmes un konverģences galveno virzītājspēku. Atbalsts inovācijas virzītai teritoriālajai attīstībai, jo īpaši ar pārdomātas specializācijas stratēģiju starpniecību, ir radījis strauju to projektu kāpumu, kuri atlasīti pētniecības, tehnoloģiskās attīstības un inovācijas, IKT un mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) konkurētspējas jomā. Līdz 2018. gada beigām projektu atlases rādītāji sasniedza kopējo apjomu, kas pārsniedza 117 miljardus EUR no pieejamajiem 163 miljardiem EUR.

- Pētniecības, tehnoloģiskās attīstības un inovācijas jomā vairāk nekā 42,6 miljardi EUR piešķirti projektiem, kas saistīti ar atbalstu teju 20 000 jaunu pētnieku un palīdzību teju 30 000 uzņēmumu jaunu produktu ieviešanai tirgū.
- Vairāk nekā 12,3 miljardi EUR piešķirti digitālās ekonomikas projektiem, cita starpā atbalstot platjoslas pakalpojumu izvēršanu, publiskos digitālos pakalpojumus vai e-komerciju. Šī summa ietver 1,5 miljardus EUR ELFLA atbalsta IKT infrastruktūrai lauku apgabalos. 8,3 miljoniem mājsaimniecību būs piekļuve uzlabotiem platjoslas pakalpojumiem.
- Vairāk nekā 62,5 miljardi EUR ir piešķirti atlasītiem projektiem, kuru mērķis ir sekmēt MVU konkurētspēju un kuri ir saistīti ar 300 000 jaunu darbvietu lielākās daļas radīšanu ERAF ietvaros. Lauku apgabalos vairāk nekā 130 000 saimniecību saņem finansiālu atbalstu, kas tām palīdz pārstrukturizēties un modernizēties, kā arī palielināt ražīgumu.
- Eiropas inovācijas partnerība lauksaimniecības ražīgumam un ilgtspējai (EIP-AGRI) sniedz atbalstu 7730 interaktīviem inovācijas projektiem. Ar EIP-AGRI projektu starpniecību iegūto zināšanu un izstrādāto inovāciju apmaiņa notiek, izmantojot valstu inovācijas un lauku sadarbības tīklus un EIP-AGRI tīklu.

2.3. Mazoglekļa ekonomika, klimata pārmaiņas, vide, transports un enerģētika

Šajā plānošanas periodā 20 % ES budžeta tika piešķirti rīcībai klimata politikas jomā, un Komisija ierosināja nākamajā ES budžetā šo summu paaugstināt līdz 25 %[14]. ESI fondiem ir bijusi nozīmīga loma jēgpilnu pārmaiņu veidošanā. Ar piešķirto summu un investīciju priekšnosacījumu palīdzību ESI fondi ir nodrošinājuši nepārprotamu politikas sviras efektu uz rīcību klimata politikas jomā un ilgtspējīgu izaugsmi. Līdz 2018. gada beigām vairāk nekā 169 miljardi EUR tika piešķirti projektiem reģionos un pilsētās, kas atbalsta dekarbonizāciju, klimatnoturību un riska novēršanu, energoefektivitāti vai ilgtspējīgu transportu.

[14] Priekšlikums Padomes regulai, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, COM(2018) 322 final.

- Vairāk nekā 31,8 miljardi EUR tika piešķirti projektiem, kas saistīti ar mazoglekļa ekonomiku un attiecas uz enerģijas patēriņa uzlabošanu vairāk nekā 400 000 mājsaimniecību, izmantojot ERAF atbalstu.
- Vairāk nekā 52 miljardi EUR tika piešķirti vides un resursefektivitātes jomas projektiem, kas saistīti ar atkritumu reciklēšanas papildu jaudas — vairāk nekā 500 000 tonnu gadā — nodrošināšanu. Izraudzīto projektu ietvaros 20 miljoniem cilvēku tiks nodrošināta labāka notekūdeņu attīrīšana.
- Būtiski panākumi vērojami rīcībā klimata politikas jomā lauksaimniecības nozarē (piemēram, oglekļa dioksīda piesaiste, siltumnīcefekta gāzu un amonjaka emisiju samazināšana), jo īpaši tāpēc, ka lauksaimnieki brīvprātīgi piedalās agrovides un klimata shēmās, lai veidotu videi labvēlīgu lauku saimniecību pārvaldību. Mērķrādītāji paredz sasniegt to, ka i) 18 % ES lauksaimniecības zemes tiek apsaimniekota ar mērķi panākt lielāku bioloģisko daudzveidību, ii) 15 % — ar mērķi uzlabot augsnes apsaimniekošanu un iii) 15 % — ar mērķi uzlabot ūdens resursu apsaimniekošanu. Visos trijos gadījumos vairāk nekā 85 % mērķrādītāju ir sasniegti.
- Atbalsts transporta nozares digitalizācijai un dekarbonizācijai ir prioritāte, jo īpaši lauku apgabalos. Izmantojot vairāk nekā 56 miljardus EUR, kas piešķirti transporta un enerģētikas tīkliem, izraudzīto projektu ietvaros cita starpā tiks uzbūvēti vai atjaunoti vairāk nekā 3900 km dzelzceļa līniju un uzbūvēti vai uzlaboti vairāk nekā 400 km tramvaja vai metro līniju.
- EJZF piešķīris 1,25 miljardus EUR noturīga līdzsvara sekmēšanai starp zvejas flotēm, pieejamajiem resursiem un jūras ekosistēmu aizsardzību. Vēl 428 miljoni EUR tika piešķirti ilgtspējīgas akvakultūras atbalstam un 625 miljoni EUR — nozares sociālekonomiskās attīstības atbalstam. Fonds sniedza atbalstu vairāk nekā 34 000 darbību, un 2000 no tām attiecās uz *Natura 2000* tīkla teritoriju labāku pārvaldību, savukārt vairāk nekā 1500 bija saistītas ar citām aizsargājamām jūras teritorijām.

Rīcības īstenošana klimata politikas jomā

ESI fondi — jo īpaši ar ELFLA, ERAF un Kohēzijas fonda starpniecību — sniedz atbalstu to problēmu ilgtermiņa risināšanā, ar kurām dalībvalstis un reģioni saskaras virzībā uz klimatneitrālu ekonomiku. Īstenošana norisinās veiksmīgi: no kopējiem 115 miljardiem EUR, kas paredzēti rīcībai klimata politikas jomā, līdz 2018. gada beigām projektiem tika piešķirts 88,1 miljards EUR. ESF ieguldījums klimata mērķu sasniegšanā piecas reizes pārsniedz sākotnēji paredzēto apjomu, jo īpaši tādēļ, ka tiek sniegts lielāks atbalsts mācību un darba tirgus pasākumiem saistībā ar zaļajām darbvietām (sk. 3. pielikumu).

2.4. Nodarbinātība, sociālā iekļaušana, veselības aprūpe un izglītība

Pēdējo gadu laikā ES ir apņēmīgi veicinājusi savu sociālo programmu, jo īpaši 2017. gadā pieņemot Eiropas sociālo tiesību pīlāru. Šajā kontekstā ESI fondi, sevišķi ESF, ir bijuši par pamatu strukturālai reformai, tai skaitā arī publisko pakalpojumu modernizācijai, jauniešu nodarbinātības veicināšanai un nabadzības un nevienlīdzības samazināšanai. Līdz 2018. gada beigām atlasītie projekti veidoja divas trešdaļas kopējā paredzētā apjoma, proti, teju 103 miljardus EUR.

- Atlasītajiem projektiem, kuru mērķis ir uzlabot nodarbinātības izredzes, piešķirti vairāk nekā 34 miljardi EUR, tādējādi ar ESF starpniecību sniegta palīdzība vairāk nekā 23 miljoniem cilvēku. Līdz 2018. gada beigām 2,1 miljons cilvēku bija atraduši darbu, tai skaitā kā pašnodarbinātie.
- Papildus ESF arī Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas (*YEI*) ietvaros panākts ievērojams progress — līdz 2018. gada beigām atlasītajiem projektiem tika piešķirti teju 8,8 miljardi EUR. Līdz tā paša gada beigām Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas atbalstītos pasākumos bija piedalījušies apmēram 2,7 miljoni jauniešu:
    - 820 000 jauniešu vai nu saņēma darba piedāvājumus, vai tiem tika piedāvāta turpināmizglītība, māceklība vai apmācība, un
    - vairāk nekā 1,1 miljons jauniešu, kas guva izglītību vai piedalījās apmācībā, saņēma kvalifikāciju vai sāka strādāt, tai skaitā kā pašnodarbinātie.
- Attiecībā uz sociālo iekļaušanu, kas ir joma, kurā ESF sniedz vislielāko ieguldījumu, jānorāda, ka līdz šim atlasītajiem projektiem piešķirti vairāk nekā 36 miljardi EUR. Līdz 2018. gada beigām 1,8 miljoni dalībnieku ar invaliditāti, 3,6 miljoni migrantu, ārvalstu vai minoritāšu izcelsmes dalībnieku un 4,2 miljoni citu nelabvēlīgā situācijā esošu cilvēku bija saņēmuši palīdzību savu nodarbinātības iespēju palielināšanai un darba tirgū pieprasītu prasmju attīstīšanai. ELFLA arī atbalstīja vairāk nekā 60 000 darbību sociālās iekļaušanas jomā lauku apgabalos.
- Vērojams progress arī attiecībā uz investīcijām ar veselību saistītos pasākumos. Līdz šim vairāk nekā 8 miljardi EUR ir investēti vairāk nekā 7000 ar veselības aprūpes jomu saistītos projektos (kuri attiecas uz nevienlīdzību veselības aprūpes jomā, veselības aprūpes sistēmu reformu, e-veselības veicināšanu, pētniecību un inovāciju). Atlasīto projektu mērķis kopumā ir uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu vairāk nekā 60 miljoniem cilvēku.
- Attiecībā uz izglītību un apmācību jānorāda, ka 28,3 miljardi EUR ir piešķirti konkrētiem projektiem. Līdz 2018. gada beigām ar ESF atbalstu sniegta palīdzība 11,6 miljoniem cilvēku ar zemu kvalifikāciju, 3,4 miljoni cilvēku ir saņēmuši kvalifikāciju un 1,2 miljoni ieguvuši izglītību vai pabeiguši apmācību. Ar ERAF investīciju starpniecību vairāk nekā 8 miljoni cilvēku saņems labāku bērnu aprūpi vai izglītības iespējas. Lauku apgabalos ELFLA atbalstīja vairāk nekā miljonu arodmācību pasākumu.

3. GALVENO 2014.–2020. GADA REFORMU IETEKME

3.1. ESI fondu ieguldījums Eiropas pusgadā

Lielākā daļa Eiropas pusgada laikā konstatēto strukturālo un politikas problēmu ir relevantas ESI fondiem. Pašreizējo programmu ietvaros jau ņemtas vērā strukturālās problēmas, kas norādītas ar investīcijām saistītos konkrētām valstīm adresētos ieteikumos (KVAI). Dalībvalstis savos progresa ziņojumos uzsver, ka ar ESI fondu starpniecību sniegts atbalsts reformām tādās jomās kā nodarbinātības aizsardzība un sociālā politika, uzņēmējdarbības

vide, pētniecība un inovācija, enerģētika un resursefektivitāte, telesakari, transports, veselības aprūpe, izglītība un administratīvās reformas.

Tā kā 2014.–2015. gada KVAI galvenokārt attiecās uz jomām, kurās pastāv ilgtermiņa attīstības problēmas, ES kohēzijas politikas finansējums ir lielā mērā saskaņots ar 2019. gada KVAI konstatētajām investīciju vajadzībām. Šie KVAI, kā arī šā gada valstu ziņojumi ir padziļinātas analīzes satvars investīciju prioritāšu noteikšanai 2021.–2027. gadam.

3.2. Finansējuma priekšnosacījumi: *ex ante* nosacījumi

Viena no lielākajām reformām 2014.–2020. gadā bija tādu īpašu priekšnosacījumu ieviešana, kurus dēvē par *ex ante* nosacījumiem un kuru mērķis ir efektīvi un lietderīgi izmantot ESI fondus dalībvalstīs un reģionos. 2014.–2020. gada *ex ante* nosacījumu process pašreiz ir pabeigts.

Kopumā pierādījies, ka *ex ante* nosacījumi ir noderīgs politikas instruments, jo īpaši tāpēc, ka ar to starpniecību tiek veicināta investīciju vides uzlabošana ES un vairāku strukturālo reformu uzsākšana[15]. Komisija priekšlikumā regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus[16] ("KNR priekšlikums 2021.–2027. gadam"), ierosina nākamajā plānošanas periodā turpināt un uzlabot šo mehānismu, ieviešot veicinošo nosacījumu jaunu sistēmu ar vienkāršākām administratīvajām procedūrām un stingrākām izpildes un turpmāku pasākumu prasībām.

3.3. Saistību atcelšanas noteikums "N+3"

Saistību atcelšanas noteikums "N+3", saskaņā ar kuru ES finansējums, kas nav iztērēts trīs gadu laikā, var tikt zaudēts, tika ieviests ar 2014.–2020. gada regulējumu, lai aizstātu noteikumu "N+2". Uz visām dalībvalstīm tas pirmo reizi attiecās 2018. gadā.

Lai gan šī reforma pārvaldības iestādēm atvēlēja vairāk laika projektu atlasei un īstenošanai, tā mazināja budžeta izpildes steidzamību. Apvienojumā ar gada pārskata izstrādes un caurviju slēgšanas procesiem, kuri, kā izrādījies, rada pārmērīgu piesardzību attiecībā uz neto finanšu korekcijas risku, noteikums "N+3" lielā mērā izraisījis to, ka no ES budžeta dalībvalstīm veikto maksājumu apjoms ir zems. Pakāpeniski atgriežoties pie noteikuma "N+2", kā Komisija ierosinājusi 2021.–2027. gada plānošanas periodā, un īstenojot visaptverošus vienkāršošanas pasākumus un pārjaunojumu pārvaldības un kontroles kārtību, vajadzētu panākt straujāku īstenošanu, kas nāktu par labu Eiropas iedzīvotājiem.

3.4. Veikuma satvars

6 % ESI fondu piešķīrumu programmām mērķa "Ieguldījums izaugsmei un nodarbinātībai" ietvaros tika atlicināti kā izpildes rezerve. 2019. gadā Komisija pārskatīja programmu izpildi (darbības rezultātu jeb veikuma izvērtēšana) un piešķīra izpildes rezervi prioritātēm, kuras 2018. gada beigās bija sasniegušas vidēja termiņa starpposma mērķrādītājus.

---

[15] Skatīt, piemēram: *Viţă,* V 2018, pētījums REGI komitejai — Kohēzijas politikas nosacījumi, Eiropas Parlaments, Struktūrpolitikas un kohēzijas politikas departaments, Brisele.

[16] Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu, COM(2018) 375 final.

Veikuma izvērtējums izrādījās noderīgs ar veikumu saistītu stimulu iekļaušanai politikas īstenošanā. Komisijas KNR priekšlikumā 2021.–2027. gadam veikuma izvērtēšanas pieeja joprojām ir iekļauta, taču tajā atstāts vairāk vietas politikas apsvērumiem. Izvērtēšana ietvers plašāku un kvalitatīvāku programmu izpildes novērtējumu, ņemot vērā problēmas, kas konstatētas 2024. gada KVAI, sociālekonomisko situāciju dalībvalstīs un reģionos un progresu programmu vidēja termiņa starpposma mērķrādītāju sasniegšanā. Arī Komisijas priekšlikumā 2021.–2027. gadam par kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) stratēģiskajiem plāniem[17] joprojām iekļauta spēcīga ievirze uz veikumu, izdevumu attiecināmību saistot ar rezultātu nodrošināšanu uz vietas.

3.5. Integrētas teritoriālās attīstības atbalsts

ESI fondi ir galvenais ES instruments, ar ko dalībvalstīs un reģionos veicina integrētu teritoriālo attīstību. Vairāk nekā 3800 teritoriālajām, pilsētu un vietējām stratēģijām ir piešķirts ES finansējums. Turklāt ar ESI fondu starpniecību dalībvalstīm tiek sniegta palīdzība to pasākumu īstenošanā, kas vērsti uz tādu konkrētu teritoriju vajadzībām kā apgabali, kuras skārusi nabadzība vai sociālā atstumtība, mazapdzīvoti apgabali, kalnu reģioni, salas un tālākie reģioni. Šī pielāgotā pieeja ir nostiprināta Komisijas KNR priekšlikumā 2021.–2027. gadam, jo īpaši vēršot lielāku uzmanību uz funkcionālām teritorijām (piemēram, upju baseiniem, piekrastes apgabaliem, kalnu grēdām) ar mērķi pārvarēt administratīvu norobežošanos un uz vietējām iniciatīvām.

3.5.1. Integrētas investīcijas pilsētās

Lielāka uzmanība, kas šajā plānošanas periodā veltīta pilsētattīstības jomas jautājumiem, kā arī ES pilsētprogrammas[18] izraisītais unikālais politiskais impulss ir mudinājis pilsētas ar ESI fondu atbalstu veidot integrētas pilsētattīstības stratēģijas. No 81 miljarda EUR, kas līdz 2018. gada beigām investēts pilsētās, pilsētu pārstāvji izvēlējušies projektus, kuru vērtība ir aptuveni 10,8 miljardi EUR un kuri īstenojami ar vairāk nekā 900 integrēto pilsētattīstības stratēģiju starpniecību. Ir vērts minēt arī panākumus, ko guvusi Inovatīvu pilsētvides darbību iniciatīva, ar kuras starpniecību, izmantojot 75 darbības, pilsētām sniegta palīdzība ilgtspējīgai pilsētattīstībai paredzētu inovatīvu risinājumu izmēģināšanā[19].

3.5.2. Teritoriālo instrumentu īstenošana

Integrētas teritoriālās investīcijas (ITI) un sabiedrības virzītas vietējās attīstības (*CLLD*) instruments tika ieviesti ar mērķi veicināt integrētas teritoriālās attīstības stratēģijas ārpus ierastā valsts un reģionālā mēroga.

Integrētas teritoriālās investīcijas tikušas izmantotas, lai īstenotu vairāk nekā 200 pilsētattīstības stratēģiju un 120 teritoriālo stratēģiju, kopumā piesaistot 15,9 miljardus EUR ESI fondu finansējuma. Ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības instrumenta (kura

---

[17] Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1307/2013, COM(2018) 392 final.

[18] https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda

[19] https://www.uia-initiative.eu/en

pamatā ir *LEADER* metode[20]) starpniecību ir piesaistīts kopumā 9,1 miljards EUR ESI fondu finansējuma. Līdz šim visā ES ir izveidotas vairāk nekā 3000 vietējās rīcības grupas, kuru pienākumos ir vietējās kopienas iesaistīšana un sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošana. Daudzos gadījumos integrētas teritoriālās investīcijas un sabiedrības virzīta vietējā attīstība sākusies lēni tāpēc, ka vispirms bija jāsagatavo saistītās visaptverošās stratēģijas un radās grūtības apvienot dažādu fondu līdzekļus. Tomēr progresa ziņojumos manāms vispārējs entuziasms attiecībā uz šiem instrumentiem: tie palīdzējuši pārvarēt grūtības pilsētattīstības pasākumu īstenošanā vairākās nozarēs un uzlabot teritoriālo problēmu risināšanu.

Jaunā politikas pieeja, ko Komisija ieviesa KNR priekšlikumā 2021.–2027. gadam, balstās uz pozitīvu pieredzi saistībā ar integrētām teritoriālajām investīcijām un sabiedrības virzītu vietējo attīstību, un ar tās starpniecību teritoriālās investīcijas kļūst vienkāršākas un efektīvākas. Turklāt Komisijas priekšlikumā 2021.–2027. gadam par KLP stratēģiskajiem plāniem *LEADER* joprojām būtu obligāta un tās vajadzībām būtu jārezervē vismaz 5 % kopējo ELFLA ieguldījuma šajos plānos.

3.5.3. Teritoriālā sadarbība

Eiropas teritoriālās sadarbības programmas (*Interreg*) ir ieviestas pārrobežu, starpvalstu un starpreģionālā līmenī. Projektu atlase ir virzījusies uz priekšu visu *Interreg* programmu ietvaros, un 2018. gada beigās finansējums bija aptuveni 9,7 miljardi EUR. Galvenās atbalstītās nozares ir vides aizsardzība un resursefektivitāte (piemēram, plūdu novēršana, ugunsdrošība, dabas aizsardzība) un pētniecība, tehnoloģiskā attīstība un inovācija (piemēram, pārrobežu kopas, inovācijas tīkli). Pēdējo divu gadu laikā vairāk uzmanības pievērsts arī to juridisko, administratīvo un institucionālo šķēršļu novēršanai, kuri kavē investīcijas un ekonomisko attīstību pierobežas reģionos. Piemēram, Komisija ir izveidojusi Robežu kontaktpunktu, kas īpaši paredzēts tam, lai palīdzētu pārvarēt šos šķēršļus tādās konkrētās jomās kā transports, darba tirgus, veselības aprūpe un izglītība[21].

Attiecībā uz ES makroreģionālajām stratēģijām Komisijas otrajā ziņojumā[22] uzsvērta makroreģionālās pieejas pozitīvā ietekme, jo īpaši tas, ka ir palielinājusies informētība par funkcionālo teritoriju (piemēram, funkcionālo pilsētteritoriju, upju baseinu, piekrastes apgabalu, kalnu grēdu) kopīgajām problēmām. Neraugoties uz to, Komisijas ziņojumā konstatēts, ka dažu iesaistīto dalībvalstu līdzdalība stratēģijās ir nepietiekama un tā rezultātā nav piešķirti pietiekami administratīvie un tehniskie resursi. Dalībvalstu iesniegtie ziņojumi tomēr liecina, ka makroreģionālās stratēģijas arvien vairāk tiek iekļautas ESI fondu programmās. Lai saglabātu impulsu, Komisija iesaistītajām dalībvalstīm ieteica makroreģionālo stratēģiju prioritātes iekļaut ESI fondu plānošanas dokumentos 2021.–2027. gadam. Eiropas Savienības Padome atbalstīja šo ieteikumu.

---

[20] *LEADER* ir augšupēja vietējās attīstības metode, kuru līdzfinansē ELFLA un kura ieviesta 1991. gadā ar mērķi lauku apgabalu attīstībā iesaistīt vietējos dalībniekus. 2007. gadā *LEADER* tika attiecināta uz EJZF un 2014. gadā — uz ERAF un ESF sabiedrības virzītas vietējās attīstības veidolā.

[21] "Izaugsmes un kohēzijas veicināšana ES pierobežas reģionos", COM(2017) 534 final.

[22] COM(2019) 21 final.

4. LABĀKA PROGRAMMU PĀRVALDĪBA

4.1. Iestāžu un atbalsta saņēmēju spējas

Komisija ir nodrošinājusi piekļuvi plašam īpašu rīku[23] klāstam ar mērķi atbalstīt dalībvalstu centienus nodrošināt to, ka programmu iestādēm un atbalsta saņēmējiem ir pietiekamas administratīvās spējas, lai efektīvi īstenotu ESI fondus. Šis atbalsts ir daudzējāds — no īstermiņa šķēršļu novēršanas, piemēram, pilnveidojot to darbinieku prasmes, kuri strādā publiskā iepirkuma un valsts atbalsta jomā, līdz stratēģiskāku un pielāgotāku darbību izstrādei administratīvo spēju veidošanas nolūkā. Piemēram, 2018. gada beigās 2600 dalībnieku no visām dalībvalstīm bija piedalījušies vairāk nekā 170 darbsemināros, mācību braucienos un ekspertu komandējumos *TAIEX-REGIO Peer2Peer* platformas ietvaros. Citas 2018. gada iniciatīvas bija kompetenču satvara un pašnovērtējuma rīka ieviešana ar mērķi palīdzēt pārvaldes iestādēm noteikt un novērst nepilnības kompetenču jomā.

Digitālajā jomā Platjoslas kompetences biroju (*BCO*)[24] tīkls tagad ir pilnībā funkcionējošs. Tajā apvienotas 113 valsts un reģionālās publiskās iestādes un struktūras, kas atbalsta platjoslas pakalpojumu izvēršanu visās dalībvalstīs. Ar Komisijas atbalstu platjoslas kompetences biroji apmainās ar zināšanām, labu praksi un pieredzi to kopīgo problēmu risināšanā, kuras attiecas uz platjoslas pakalpojumu stratēģiju un projektu izstrādi un īstenošanu.

4.2. Procedūru vienkāršošana atbalsta saņēmējiem

Ar 2018. gada jūlijā veiktiem grozījumiem vairākās regulās par ESI fondiem[25] tika sniegtas jaunas iespējas apkarot birokrātiju 2014.–2020. gada programmu īstenošanā. Grozījumi ietvēra vienkāršotu izmaksu iespēju plašāku izmantojumu, kas iestādēm ļauj pievērst vairāk uzmanības rezultātiem, vienlaikus palielinot visu dalībnieku juridisko noteiktību, kā arī plašākas iespējas apvienot finansējuma avotus un nelieliem darījumiem uzliktā revīzijas sloga turpmāku samazināšanu, paplašinot noteikuma "pietiek tikai ar vienu revīziju" tvērumu.

Papildus esošajam starpvalstu tīklam ESF jomā 2018. gada novembrī tika ieviesta īpaša platforma, kura attiecas konkrēti uz vienkāršotu izmaksu iespējām un kuras mērķis ir iestādēm sniegt iespēju dalīties zināšanās un labajā praksē attiecībā uz vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošanu ERAF un Kohēzijas fonda ietvaros. Vienkāršotu izmaksu iespējām ELFLA ietvaros sniegts liels atbalsts, izmantojot tīklu veidošanu un spēju veidošanas darbības. Attiecībā uz ESF Komisija kopš 2018. gada augusta trīs reizes pieņēmusi jaunas vienības izmaksas un vienreizējos maksājumus vairākām dalībvalstīm, tai skaitā pirmo reizi Bulgārijai un Portugālei.

---

23 https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/

24 https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices

25 Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regula (ES, Euratom) 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

4.3. Partneru nozīme programmu īstenošanā

Partnerības principa īstenošana katrā dalībvalstī notiek citādi atkarībā no to administratīvās un institucionālās struktūras. Tomēr, tāpat kā 2017. gadā, progresa ziņojumos redzami vispārēji centieni iesaistīt partnerus saskaņā ar partnerības rīcības kodeksu. Daudzās dalībvalstīs progresa ziņojumi tika apspriesti ar partneriem uzraudzības komitejās vai īpašos forumos. Dalībvalstis turpinājušas iesaistīt partnerus vai nu ar uzraudzības komiteju, konsultantu grupu un uzaicinājumu konsultāciju starpniecību, vai organizējot informatīvas kampaņas un darbseminārus. Piemēram, 11 dalībvalstīs pilsoniskās sabiedrības organizācijas aktīvi uzrauga visu iepirkumu un projekta īstenošanas ciklu saistībā ar 17 integritātes paktiem[26], ko finansē Komisija partnerībā ar organizāciju *Transparency International*. Kopumā tiek uzskatīts, ka partneru iesaistei ir pozitīva ietekme uz programmu īstenošanu.

4.4. Horizontālo principu un politikas mērķu īstenošana

Komisija turpina sniegt dalībvalstīm atbalstu horizontālo mērķu īstenošanā, tai skaitā vides un klimata mērķu īstenošanā, jo īpaši sasaucot regulāras sanāksmes ar valstu enerģētikas un vides iestāžu un to pārvaldes iestāžu pārstāvju dalību, kuras risina enerģētikas vai vides jautājumus, kā arī attiecībā uz dzimumu līdztiesību. Dažās dalībvalstīs tiek piedāvāti konkrēti pozitīvi stimuli projektu īstenotājiem, kuri ievieš inovatīvu pieeju dzimumperspektīvas integrēšanai.

4.5. Labāka papildināmība lielākai ietekmei

2014.–2020. gada tiesiskais regulējums sekmējis ESI fondu koordināciju un to papildināmību ar citiem ES instrumentiem. 2019. gada progresa ziņojumos sniegtajā informācijā norādīts, ka vairākas dalībvalstis piemērojušas tādus pasākumus kā valsts atbilstības noteikumu saskaņošana, starpnozaru un starpministriju pasākumi, kopīgas uzraudzības komitejas vai IT risinājumi, kas attiecas uz vairāku fondu plānošanu un īstenošanu.

Ir arī jauni projekti, kas uzskatāmi parāda papildināmību starp ESI fondiem un Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF). Piemēri: Reinjonas lidosta, kurai tika izmantots gan ERAF, gan ESIF finansējums, un medicīniskās simulācijas centrs Poznaņas Medicīnas universitātē, attiecībā uz kuru atmaksājams atbalsts no ESIF tika papildināts ar ESF dotāciju, lai segtu daļu izdevumu par aprīkojumu un zināšanu pilnveidošanu. Tomēr ziņojumi arī liecina, ka dalībvalstis joprojām izvērtē to, kā un vai izmantot Regulas (ES) Nr. 1303/2013 grozījuma[27] radīto iespēju sekmēt ESIF un ESI fondu apvienošanu.

Turklāt dalībnieki no vairuma dalībvalstu un dažām asociētajām valstīm ir pievienojušies prakses kopienai, lai īstenotu iniciatīvu "Izcilības zīmogs". Tādējādi inovatīviem MVU projektiem, kuriem nav izdevies saņemt programmas "Apvārsnis 2020" finansējumu, tiek sniegta palīdzība cita atbalsta meklēšanā — tostarp no ERAF. Šī iniciatīva būtu jāsekmē saistībā ar Komisijas priekšlikumu nākamajam ES budžetam, kura mērķis ir vienkāršot valsts atbalsta noteikumus, lai vēl plašāk atbalstītu publisko finansējumu inovatīviem projektiem.

Komisija ir uzsākusi arī vairākas iniciatīvas nolūkā uzlabot sinerģiju, konkrētāk, izmēģinājuma iniciatīvu "Kāpnes uz izcilību", lai palīdzētu dalībvalstīm uzlabot to inovatīvās sistēmas un veidot saikni ar pētniecības kopienām citās valstīs ar mērķi sekmēt pieteikšanos

[26] Skatīt 23. zemsvītras piezīmi.
[27] Skatīt 25. zemsvītras piezīmi.

programmas "Apvārsnis 2020" uzaicinājumos. Tomēr, neraugoties uz iespēju kumulēt dotācijas, programmas "Apvārsnis 2020" un ESI fondu finansējuma apvienošana vienā projektā joprojām notiek tikai reizēm[28].

ELFLA atbalstītā Eiropas Inovāciju partnerība lauksaimniecības produktivitātei un ilgtspējai (EIP-AGRI) ir vēl viens piemērs, kā programmas "Apvārsnis 2020" ietvaros izstrādātie pētījumi tiek pārcelti un piemēroti uz vietas. EIP-AGRI apvieno finansējuma plūsmas, lai sekmētu interaktīvu inovāciju nolūkā veicināt ES stratēģiju gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei.

4.6. ESI fondu izvērtējuma kopsavilkums

2014.–2020. gadā arvien vairāk izvērtējumu bijuši vērsti galvenokārt uz īstenošanas procesu un virzību uz noteikto mērķrādītāju sasniegšanu. Neraugoties uz pabeigto projektu apjoma pieaugumu, ir pāragri izvērtēt programmu rezultātus un ietekmi. Ietekmes izvērtējumu uzsākšana, kas pēc būtības notiek programmas cikla vēlākā posmā, ir aizkavējusies tāpēc, ka programmu īstenošana sākta novēloti un līdz ar to ir aizkavējusies daudzu pasākumu pabeigšana. Līdz šim pabeigto valstu ietekmes izvērtējumu rezultāti norādījuši uz nepieciešamību uzlabot izstrādāto izvērtējumu kvalitāti.

Tuvojoties pašreizējā perioda beigām, paredzams pabeigto izvērtējumu skaita ievērojams palielinājums. Tomēr gandrīz pusi ietekmes izvērtējumu ir plānots veikt tikai pēc 2020. gada, kad ir gaidāmi programmas rezultāti[29].

4.7. Informēšana par ESI fondiem

Dalībvalstis pastiprinājušas centienus sniegt informāciju par ESI fondu sasniegumiem. Kā liecina, piemēram, jaunākajā Eirobarometra aptaujā par reģionālo politiku gūtie rezultāti, šiem centieniem ir bijusi liela nozīme tajā, ka uzlabojusies sabiedrības informētība par ieguvumiem no ES atbalsta. Kopš iepriekšējās aptaujas, kas veikta 2017. gadā, informētība ES mērogā ir palielinājusies par pieciem procentpunktiem un sasniegusi 40 %[30].

Komisijas 2018. gadā rīkotās popularitāti guvušās pamatkampaņas *#EuinmyRegion* gaitā tika organizēts vairāk nekā 1700 atvērto durvju dienu, kurās piedalījās aptuveni 450 000 dalībnieku. Kopīgs iestāžu līmeņu darbs arī bija izšķirīgi svarīgs divu inovatīvu kampaņu īstenošanai: i) projekts "Ceļojums ar automobili", kura mērķauditorija ir jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem; un ii) 40 reģionālo kampaņu sērija, kas izveidota kopā ar reģioniem un atspoguļo vietējos pamatprojektus.

Attiecībā uz ELFLA jānorāda, ka regulāri tiek organizēti dažādi komunikācijas pasākumi, piemēram, lauksaimniecības gadatirgi, atvērto durvju dienas, konferences vai sociālo plašsaziņas līdzekļu kampaņas, kuru mērķis ir palielināt informētību par finansēšanas iespējām. Arī ar Eiropas Lauku attīstības tīkla starpniecību notiek dalīšanās informācijā un labas prakses apmaiņa lauku attīstības jautājumos.

---

[28] Piemēram, ar tādu kopuzņēmumu starpniecību kā *ECSEL* un *CleanSky*, kuri Itālijas un Spānijas reģionos piesaistīja papildu ERAF finansējumu saviem programmas "Apvārsnis 2020" projektiem.

[29] Skatīt Komisijas dienestu darba dokumentu "ESI fondu programmu izvērtējumu konstatējumu kopsavilkums" ["*Synthesis of the findings of the evaluations of ESIF programmes*"].

[30] Eirobarometra galvenie secinājumi: https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/eyh3-tjuv

Dalībvalstīs un reģionos vērojams arī būtisks progress pārredzamības sekmēšanā. Teju visas programmas tagad pilnībā atbilst informācijas un komunikācijas prasībām, piemēram, notiek projektu sarakstu publicēšana, saziņas koordinatoru iecelšana un veiksmīgo projektu atspoguļošana tīmekļvietnēs. Turklāt iedzīvotājiem ar ESI fondu atbalstu organizētos dialogos — kopskaitā vairāk nekā 400 — ir bijusi iespēja izteikt viedokli Eiropas lietās, jo īpaši par ES finansējuma prioritātēm.

SECINĀJUMS

ESI fondi uzlabo dzīvi miljoniem eiropiešu. ESI fondu investīcijas cilvēkos un prasmēs, uzņēmumos, skolās, universitātēs, vidē, klimatā un infrastruktūrā ir ļoti svarīgas, jo tās palīdz reģioniem, pilsētām, lauku apgabaliem un piekrastes kopienām sekot līdzi visapkārt notiekošajām pārmaiņām un pat apsteigt tās.

Pirmajos piecos īstenošanas gados programmu ietvaros sākta veiksmīga virzība uz gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Līdz 2019. gada septembra beigām dalībvalstis ziņoja, ka ir atlasīti projekti, kuru kopējās izmaksas ir 500 miljardi EUR — aptuveni 77 % plānotā apjoma — un attiecībā uz kuriem tika ziņots par izdevumiem vairāk nekā 210 miljardu EUR apmērā. Šie projekti jūtami ietekmē miljoniem eiropiešu, taču ir jāpaveic vēl vairāk. Komisija turpinās strādāt efektīvākas un mērķtiecīgākas rezultātu sasniegšanas labā. Tā turpinās arī gūt atziņas, kas nepieciešamas, lai vēl vairāk vienkāršotu procesus un vērstu lielāku uzmanību uz ESI fondu sasniegumiem.

Ar KNR un KLP priekšlikumiem 2021.–2027. gadam Komisija plāno palielināt fondu ieguldījumu Parīzes klimata nolīguma mērķrādītāju sasniegšanā, investēt iedzīvotājos, ieviest inovācijas reģionos, pilsētās un lauku un piekrastes apgabalos un sniegt tiem iespējas sasniegt IAM. Lai gan ELFLA nav iekļauts Komisijas KNR priekšlikumā 2021.–2027. gadam, tas joprojām būs cieši saistīts ar ERAF, *ESF+*, Kohēzijas fondu un EJZF, piemēram, ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības vai finanšu instrumentu starpniecību atbalstot vietējās iniciatīvas.

Nākamās paaudzes programmas, kas patlaban tiek izstrādātas, dod unikālu iespēju likt pamatus ES ilgtspējīgai nākotnei. Šīs programmas kopā ar Taisnīgas pārkārtošanās fondu palīdzēs nodrošināt godīgu pārkārtošanos visiem, radot jaunas un dažādas iespējas visā Eiropā un neatstājot nevienu novārtā.